

avritningar. Vid mitt besök i Rydaholm den 27/6 1941 undersöktes inskriften, varvid Hübners teckning medfördes och dess överensstämmelse med originalet kunde fastställas.

Stenen är 74,5 cm lång, 40 cm bred. Inskriften är anbragt på ett 11,8 cm brett band, som sträcker sig horisontellt något snett upp mot höger över stenens yta.

Inskrift (enl. avritning av S. B. F. Jansson):

Inskriften är liksom Sm 56 av typen meningslösa inskrifter med degenererade runor. Se Sm 3. De tolkningar, som framställts, ha följaktligen endast lärdomshistoriskt kuriositetsintresse. Hos Sjöborg läses och tydes: »*Dir thor dgr, Sven mm As bor* (Asbjörn) eller *detta torn täcker Sven Asbjörnsson murmästaren.*»

Wieselgren (aa I s. 63) skriver: »Wi försöka en läsning, som aftagaren Liljegren varit nog försiktig att ej företaga sig. Wi skulle tro att D och B äro 2 motvända D; så skrefs m i medeltiden, och war denna figur i början den Virdiska runradens m. Det är 1000. Derpå följer ett Virdisk C. Det är hundra. Op — — — d d. ä.: uppfördt eller uppbyggdt, ab d. ä. af N.N. namnet. Derpå: at: uti; Bor; en större gård nära Ed i Woxtorp. Byggmästarens namn bör upplifwas, sedan han sjelf önskat det bewaradt. Der äro följ. bokstäfwer sammanbundne Gotr och framom dessa en för mig okänd runa, som Sjöborg tog för s. Osgöter, Asgötr eller Göte mände han hetat och byggt kyrka 1100.» J. J. Lagergren: »Tolkningen, den jag ej tilltror mig, lemnas till mera upplyste.»

59. Horda. Rydaholms sn. Nu i Upplid.

Pl. 49.

Litteratur: Ransakningarna 1690; J. Allvin: Beskrifning öfver Östbo härad (1852) s. 91; J. E. Lagergren: Handlingar om Småland, M 104: 14 (hs i KB); N. G. Djurklou: Antiqvariska resor i Östbo, Westbo och Mo härader 1870 (ATA) s. 158, tr. i NSmMedd 10 (1932) s. 59; E. Ihrfors: Smolandia sacra (ATA) 2 s. 354; G. Stephens: The Old-Northern Runic Monuments 4 (1901) s. 89.

Äldre avbildningar: Allvin: teckningar 1847 och 1848 i J. E. Lagergrens aa, av vilka den från 1848 är återgiven i Stephens aa s. 89; Djurklou: teckning i o.a. hs pl. 20; Ihrfors: teckning i aa; O. v. Friesen: foto 1917 (NSmArk).

Stenen har numera sin plats vid Upplövs Mellangård i byn Upplid Ö om manbyggnaden på andra sidan landsvägen.

I *Ransakningarna* 1690 omnämnas två runstenar i socknen, »af hwilka then enne stäär uthi *Skaftarpa giärde* uppå ett röör [Sm 60]: then andre widh *Horda broo*». Dessa två stenar äro alltjämt de enda ute i fältet resta, som finnas i Rydaholms socken, och att den sistnämnda, vid Horda bro, är identisk med Sm 59, som nu står i Upplid är troligt genom Allvins berättelse: »I samma by har prosten Bexell påträffat en förut icke känd runsten. Stenen har, som det troddes, i hundrade år begagnats såsom trappsten vid en logdörr. Numera kan ingen med säkerhet upplysa hvarest stenen fordom stått, men troddes stället hafva varit vester eller nordvest om byn, ej långt ifrån vägen, som går ifrån byn ut till landsvägen åt Vernamo. Det berättades, att för några år tillbaka en herreman från Stockholm ankommit till byn och efterfrågat stenen, emedan han sade sig känna det en sådan skulle finnas der i trakten; men att mannen som hade stenen hindrade all upplysnings meddelande åt forskaren, af fruktan att mista sin vackra och ovanliga trappsten. (I trakten omkring byn saknas alla till sådant ändamål tjenliga stenhallar, troligen uppletade till qvadersten vid kyrko- och tornbyggnaden.) Vid stenens granskning befanns öfre ändan deraf blifvit afslagen, och det afslagna stycket förkommet. Blott de undre delarne af ormslingan äro således qvar ... Stenen är emellertid, genom Prosten Bexells försorg, rest vid landsvägen, der nyssberörda grupp af ättekullar ligga.»

Allvins lokaluppgift, V eller NV om byn, pekar i samma riktning som kyrkoherde Unnerus' »widh Horda broo» i *Ransakningarna* 1690. Horda är nämligen en by 4 à 5 km NV om Upplid. I juni 1941 fick jag av herr Vilhelm Albihn den upplysningen, att hans mor, som var född 1855 och hade varit i tjänst hos prosten Bexell, hade berättat, att runstenen, innan den togs till trappsten, skall ha stått i den s.k. Hästaskiften, en skogs- och sankmark SV om sjön Mohögen, N om Knaggabo. Detta innebär, att stenen ursprungligen skulle ha varit rest SV om byn, vilket strider mot Allvins uppgifter. Slutligen har kantor Th. Hübner meddelat en uppgift han fått, att det ställe, där stenen legat som dörrsten, skall ha varit torpet Åsafällan S om Knaggabo, alltså en plats ännu längre söderut. Eftersom Allvin undersökte stenen 1847 och fru Albihn var född 1855 är det a priori sannolikt, att han fått del av en trovärdigare tradition, som dessutom överensstämmer med lokaluppgiften i *Ransakningarna* 1690.

Stenen är 130 cm hög, 100 cm bred. Runorna äro 10 cm höga.

Inskrift:

: sekmutr : kearp . . . ulf : burupur : sin

1 5 10 15 20 25

Sigmundr gerð(i) ... -úlfr (el. Úlf), bróður sinn.

Sigmund gjorde ...-ulv (el. Ulv), sin broder.

Till läsningen: Runan 2 är **e** liksom nr 9. Punkterna äro otvetydiga. 3 **k** kan vara **g**, då en liten punkt, som kan vara huggen, finnes mellan huvudstaven och bistaven; punkterna på runorna 2 och 9 äro tydligare. v. Friesen läser **g**. Man kan lägga märke till att ristaren har en benägenhet att dekorera runorna med punkter, såsom t.ex. ändarna på bistavarna till 4 **m** och 6 **t**, och sådana punkter finnas även vid mitten av bst på runorna 7, 11 och 22 **r**. På stenen vid Skaftarp i samma socken, Sm 60, äro marglinjernas ändar försedda med punkter alldeles som på Sm 48. Punktdekorerade runor förekomma i en annan inskrift i Finnveden, Sm 43. Se därom s. 14, 135.

1-7 **sekmutr**, *Sigmundr*, är ett i hela Norden förekommande namn, från rsv. tid känt genom åtta exempel, senare vanligt enligt Lundgren o. Brate. Det kom med tiden att sammanblandas med *Simon*. I Danmark föreligga två belägg från rda. tid, två mda. Västnordiskt är det »urgammalt och mycket brukligt, i synnerhet på Island» (Lind). — 16-22 **burupur**. Angående svarabhaktivokal i sådan ställning se s. 57.

60. Skaftarp. Rydaholms sn.

Pl. 50.

Litteratur: L 1250. *Ransakningarna* 1690; B. A. Ennes: F m 61 (hs i KB), Underrättelser om det gamla fylkeskonungariket Finnheten (1809) s. 40; Per Tham: Brev till B. A. Ennes den 8/4 1806 (ATA); Teckningar af runstenar, skänkta till Kungl. Vitterhets Historie och AntikvitetsAkademien af Wetterhall (ATA); Kyrkoinventarium 1829 (ATA); N. H. Sjöborg: Samlingar för Nordens fornälskare 1 (1822) s. 140; J. G. Liljegren och C. G. Brunius: Nordiska fornlemningar (1823) kap. 90; J. J. Lagergren: Rättelser och tillägg (hs i Växjö Stifts- och landsbibl.) 2 s. 69; J. E. Lagergren: Handlingar om Småland, M 104: 14 (hs i KB); J. Allvin: Beskrifning öfver Östbo härad (1852) s. 94; N. G. Djurklou: Antiquariska resor i Östbo, Westbo och Mo härader 1870 (ATA) s. 161, tr. i NSmMedd 10 (1932) s. 61; O. v. Friesen i Småländska hembygdsböcker 2 (1923) s. 44, jfr NSmMedd 10 (1932) s. 61 not 1; C. Härenstam i Från Finnveden (1937) s. 6.

Äldre avbildningar: Ennes: teckning 1803 i F m 61, i J. G. Liljegrens Fullständig Bautil (ATA) 4 och i Sjöborgs aa pl. 43 fig. 144; en blyertsteckning och en tuschteckning i Teckningar, skänkta af Wetterhall (ATA); Djurklou: teckning i o.a. hs pl. 21; v. Friesen: tre fotos 1917 (NSmArk).

Stenen står i ett röse vid Skaftarps Södergård Ö om landsvägen, SÖ om den på andra sidan vägen belägna gården.

Samma plats hade stenen 1690, såsom framgår av *Ransakningarna*, där det talas om en runsten, som »ståår uthi Skaftarpa giärde uppå ett röör». Den blev emellertid ej undersökt förrän på 1800-talet. »För